Tel/WhatsApp: +9779849596298
Email: DignifiedMenstruation2019@gmail.com
Facebook: Global South Coalition for Dignified Menstruation
Twitter: https://twitter.com/GlobalSouthDM
Web: https://dignifiedmenstruation.org/

Dignified Menstruation

Global South Coalition for Dignified Menstruation

डिसेम्बर ८ लाई मर्यादित महिनावारी दिवसका रुपमा मनाउनको लागि संयुक्त राष्ट्रसंघका महासचिवलाई अपिल

मिति :१८ अक्टोबर, २०२३

महामहिम एन्टोनियो गुटेरेस, संयुक्त राष्ट्रसंघका महासचिव

"मर्यादित महिनावारी, मानव अधिकार हो"

१. यस पृथिवीको आधा भन्दा बढी जनसंख्या पाठेघर र अण्डाशय लिएर जन्मेका हुन्छन् र उनीहरुले होमो सेपिएन्सको समय देखि नै विकासात्मक लक्ष्यको रुपमा महिनावारी र रजोनिवृत्तिलाई अनुभव गर्दै आएका छन्

२. महिनावारी हुने व्यक्तिहरुले एरिस्टोटेलियन समय देखि महिनावारीका कारण विभिन्न प्रकारका अभ्यासहरु गर्दै आएका छन् । महिनावारी अभ्यासहरु जस्तै निषेध, लाज, कलंक, दुर्व्यवहार, प्रतिबन्ध, सेवा र स्रोतबाट बन्चित आदि जुन भेदभावपूर्ण छ । यस्ता महिनावारी विभेदहरुले महिनावारी भएको पाँच दिनमा मात्र सिमित हुँदैन , यो प्रक्रिया महिनावारी हुनुपुर्व, महिनावारी हुँदै गर्दा वा महिनावारी सुक्दै गर्दा वा रजोनिवृत्ति भएको अवस्था देखि मृत्यु पर्यन्त सम्म (केहि संस्कृतिमा मृत्यु पश्चात पनि) रहिरहन्छ । यस प्रकारको महिनावारी विभेदले सामाजिक, सांस्कृतिक, राजनितिक, आर्थिक, प्राविधिक, वातावरण जताततै प्रभाव परेको हुन्छ ।

यस्ता महिनावारी विभेदहरु अझै पनि विभिन्न नाम, स्वरुप तथा परिमाणमा विश्वभरि अभ्यस्त रहेका छन् । यी विभेदहरु जटिल र बहुमुखी छन् । सबैभन्दा महत्वपूर्ण कुरा, यसले असन्तुलित शक्ति सम्बन्ध निर्माण गर्न र पितृसत्तालाई सुदृढ पार्न महत्वपूर्ण भुमिका खेलेको हुन्छ । औसतमा ६ देखि ९ वर्षका बालबालिकाहरुले विभेदपूर्ण महिनावारी अभ्यासहरु सिकिसकेका हुन्छन् र कार्यनयन पनि गरिसकेका हुन्छन् । परिणाम स्वरुप, घरेलु हिंसाका पिडितहरु महिनावारी हुने व्यक्ति हुन्छन् भने हिंसा गर्ने व्यक्तिहरु अधिकाम्स महिनावारी नहुने व्यक्ति (पुरुष) हुन्छन् । लिंग पहिचान गरि गरिने गर्भपतन वा श्रीमान् तथा साथीबाट हुने हिंसा वा असमान ज्याला आदि सबै किसिमका हिंसा महिनावारी विभेदसँग सम्बन्धित छन् ।

त्यसैगरि महिनावारी विभेद यौन तथा लैंगिक हिंसाको स्वरुप मात्र नभईकन, अन्य यौनिक तथा लैंगिक हिंसाको कारण र प्रभाव पनि हो, उदाहरणको लागि बालविवाह । साथसाथै महिनावारी विभेद यौन ताथ प्रजनन् स्वास्थ्य र लैंगिक समानताको एक प्रमुख बाधा पनि हो ।

३. सन् १९४८ देखि संयुक्त राष्ट्रसंघले मानव अधिकारको सवालमा वकालत गरिरहेको छ तर महिनावारी विभेद मानव अधिकारको हनन् हो अथवा महिनावारी हुने व्यक्तिले आफ्नो जिवनचक्र भरि मर्यादित महिनावारी केन्द्रित भएर बाच्न पाउनुपर्छ भन्ने कुरालाई पनि आत्मासाथ गरेको छैन ।

संयुक्त राष्ट्रसंघले १९७९ देखि CEDAW को प्रचारप्रसार तथा कार्यनयनमा जोड दिँदै आएको छ तर यसले विश्वको आधा भन्दा बढि जनसंख्या ओगटेको महिनावारी हुने व्यक्तिहरुले भोग्दै आएको महिनावारी विभेदको बारेमा सम्बोधन गरेको छैन । साथसाथै यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य, यौन शिक्षाले विश्वव्यापी रुपमा प्राथमिकता पाएपनि यो प्राथमिकता केवल प्रजनन अंग, महिनावारी चक्रमा नै सिमित गरेको छ । यसले महिनावारी विभेदको बहुआयामिक अल्पकालीन र दिर्घकालिन असरलाई सम्बोधन गरेको छैन ।

महिनावारी विभेद दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त गर्नको लागि छुटेको कारक हो । कम्तीमा दिगाृ विकास लक्ष्यको ९ वटा लक्ष्य महिनावारी विभेदसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धि छन् । उदाहरणको लागि दिगो विकास लक्ष्य ८, मर्यादित काम, जहाँ महिनावारी र रजोनिवृत्तिसम्बन्धि महिनावारी विभेद आयामहरु सम्बोधन गरिएको छैन ।

४. हालसालै, महिनावारी व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरु सुरु भएका छन् जस्तै निशुल्क महिनावारी सामाग्री वितरण, महिनावारी सामाग्रीमा लाग्ने करको घटाउने, शौचालय बनाउने, आदि । यस्ता प्रकृतिका क्रियाकलापहरुले महिनावारीलाई स्थान त दिइराखेको छन तर महिनावारी

Tel/WhatsApp: +9779849596298
Email: DignifiedMenstruation2019@gmail.com
Facebook: Global South Coalition for Dignified Menstruation
Twitter: https://twitter.com/GlobalSouthDM
Web: https://dignifiedmenstruation.org/

विभेदको बहुआयामिक र जटिल प्रकृतिलाई सम्बोधन गर्दैन । निशुल्क महिनावारी प्याड वितरण गरिएका केन्यामा सन् २०१९ र नेपालमा २०२३ सालमा महिनावारी विभेदका कारण भएका दुई किशोरीको मृत्यु यसको ज्वलन्त उदाहरण हुन् । झनै मनोवैज्ञानिक रुपमा यसले महिनावारीको रगतलाई अशुद्ध, फोहोर वा कमजोर भएको अवस्था हो भन्ने विचारलाई बढावा दिइ रहेको छ ।

५. यसका साथै मर्यादित महिनावारी सबै किसिमको महिनावारी विभेद र जलवायु सकंटलाई सम्बोधन गर्ने नविनतम, बृहत र नारीवादी दृष्टिकोण हो । यसले महिनावारी विभेदलाईमात्र सम्बोधन नगरि लैंगिक सामनता, सशक्तिकरण्म र दिगो शान्ति प्राप्त गर्ने साधन पनि हो ।

६. नेपाल सरकारका मन्त्रालयहरु (खानेपानी, महिला तथा बालबालिका ज्येष्ठ नागरिक, स्वास्थ्य तथा शिक्षा) मन्त्रालयहरुको सहकार्यमा सन् २०१७ मा राष्ट्रिय महिनावारी नीति, मुलुकी देवानी संहिता सन् २०१७ मा महिनावारी कानुन जारी गरेको थियो । सन् २०१९ मा महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र मानव अधिकार आयोग सँगको साझेदारीमा दक्षिण गोर्लादिय मर्यादित महिनावारी संजालले तिन दिने कार्यशाला गोष्ठिको आयोजना गरेर दिवस मनाएको थियो । यो वर्ष पाँचौ मर्यादित महिनावारी दिवस विश्वका ६० भन्दा बढि मुलुकहरुले मनाउँदै छन् ।

७. दक्षिण गोर्लादिय मर्यादित महिनावारी संजालले सन् २०१९ देखि विभिन्न माध्यमहरु जस्तै कमिशन अन दि स्ट्याटस् अफ विमेन, विमेन डेलिभर कनफ्रेन्स, आदि मार्फत विधुतीय ध्यानाकर्षण अपिल गर्दै आएको छ ।

८. सन् २०२३ को शुरुवातमा, दक्षिण गोर्लादिय मर्यादित महिनावारीकी गुडवील अम्बास्डर संगिता रोकायाले विश्वकै ८००० मिटर भन्दा माथिका हिमालहरु चडि संयुक्त राष्ट्र संघसँग डिसेम्बर ८ लाई मर्यादित महिनावारी दिवसका रुपमा मनाउन तथा यसलाई मानव अधिकारको सवालको रुपमा लिनको लागि अपिल गर्दै आएकी छिन् ।

यसै परिवेशलाई ध्यानमा राख्दै, विश्वभरिका ७७ वटा सँस्थाहरुको तर्फबाट, दक्षिण गोर्लादिय मर्यादित महिनावारी सचिवालयले यो अपिल संयुक्त राष्ट्र माननिय महासचिवलाई हस्तानतरण गरिन्छ ।

दक्षिण गोर्लादिय मर्यादित महिनावारी तथा राधा पौडेल फाउण्डेशनको तर्फबाट

१. राधा पौडेल
२. संगिता रोकाया
३. गोविन्द खड्का
४. सपना पौडेल
५. लाल शरण चलाउने